

KLÍMAVÁLTOZÁS TÉNYLEG A SZÉN-DIOXID A BŰNÖS ?

GYŐR, 2023. MÁRCIUS 31.

**SIMON GÁBOR, EGY. ADJUNKTUS
SZÉCHENYI ISTVÁN EGYETEM, GYŐR**

KÉRDÉSEK

- 1./ Van-e globális felmelegedés, klímaváltozás?
IGEN
NEM
- 2./ A felmelegedést az antropogén CO₂ okozza?
IGEN
NEM
- 3./ Mi a célja és a következménye az intézkedéseknek?

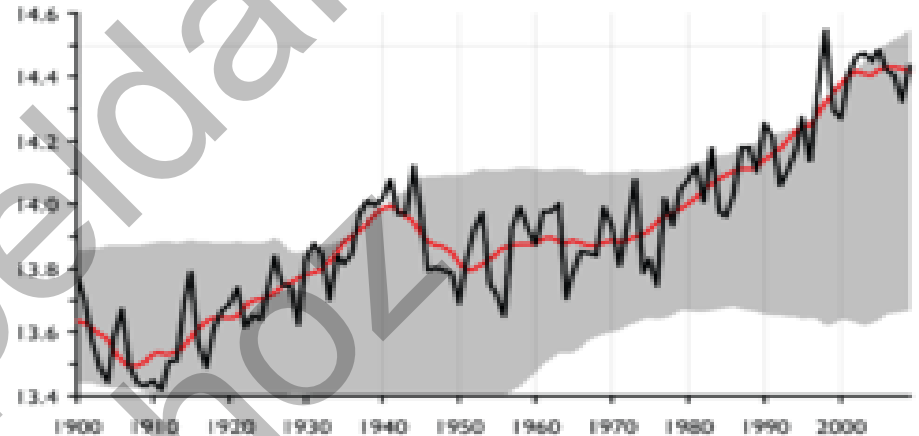
ALAPFOGALMAK

1./ GLOBÁLIS FELMELEGEDÉS

A Föld átlaghőmérsékletének emelkedése, nő a felszíni vizek és a troposzféra hőmérséklete ENSZ, Éghajlat-változási Kormányközi Testület (**Intergovernmental Panel on Climate Change = IPCC**) szerint:

A földközeli levegő átlaghőmérséklete 100 év (1905-2005) alatt **$0,74 \pm 0,18$ °C-al** nőtt

Az elmúlt 100 év globális átlaghőmérséklete
Forrás: NASA

2./ KLÍMAVÁLTOZÁS

Klíma (éghajlat): egy adott földrajzi egységre jellemző időjárási viszonyok összessége

- hosszabb, min. 30 éves periódust kell vizsgálni
- földtörténeti korokban gyakran változtak a jégkorszakok és a melegebb időszakok
- ezek a változások emberi beavatkozás nélkül történtek

A KLÍMA MINDIG VÁLTOZOTT!

Befagyott Temze, festmény, 1677

PÁRIZSI KLÍMAEGYEZMÉNY

Az IPCC ötödik klímajelentése: egyértelműen bebizonyosodott, hogy az antropogén ÜH-gáz kibocsátás okozza a klímaváltozást (2013)

ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye :

**A világ első átfogó éghajlati megállapodása (195 ország fogadta el)
2015. december 12-én fogadták el → 2020-tól kell alkalmazni**

Legfőbb célok:

- 1./ Az üvegházhatású gázok kibocsátását fokozatosan csökkenteni kell**
- 2./ A globális átlaghőmérséklet emelkedését 1,5 °C alatt kell tartani az iparosodás előtti szinthez viszonyítva**
Minden ország maga határozza meg saját hozzájárulást annak érdekében, hogy enyhítse a globális felmelegedést
- 3./ 2019. decemberben az EU vezetői azt a célt tűzték ki, hogy az EU 2050-re „klímasemleges” legyen**

A klímamodellek szerint:

- 1./ Méréseink szerint az évszázad végére a tengerszint akár **1 métert is emelkedhet**
- 2./ **Minden centiméternyi tengerszint-emelkedés miatt nagyjából 1 millió embernek kell elhagynia otthonát**

Forrás: Andrew Shepherd professzor, fizikus PhD

Leedsi Egyetem Sarki Megfigyelő és Modellező Központjának igazgatója

London, Parlament

Velence, Szent Márk tér

Der Meeresspiegel steigt kontinuierlich

Anstieg des Meeresspiegels seit 1993 (in Millimeter)

Quelle: NASA

statista

Valóság: 3,3 mm/év → 70 év alatt = 23,1 cm

Forrás: statista.de (NASA-adatokra támaszkodva)

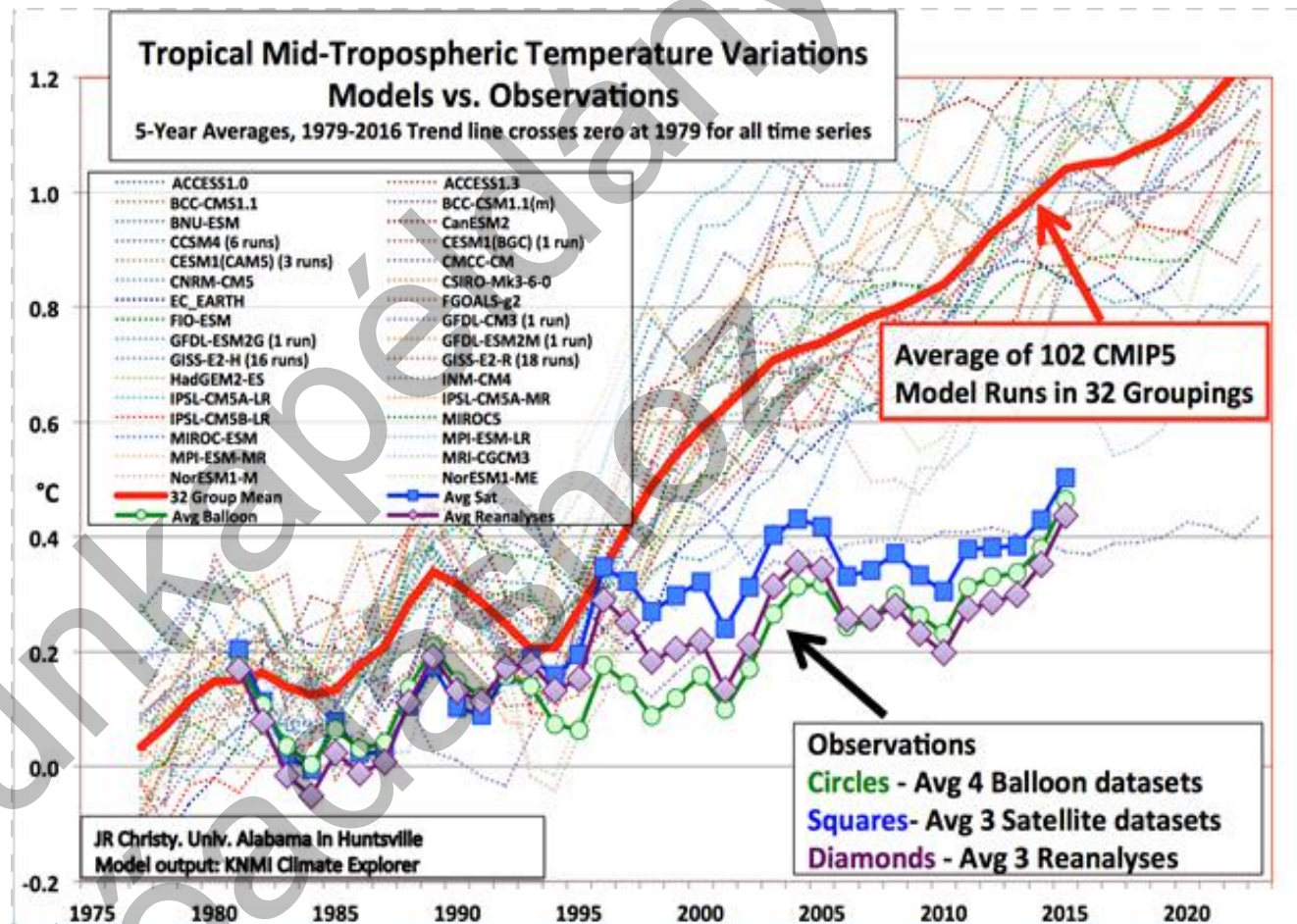
Kérdések:

- 1./ Mely városokat öntötte el a tengervíz az utóbbi 30 évben?
- 2./ Hány millió embernek kellett elhagynia otthonát?

A KLÍMAMODELLEK ÉS A VALÓSÁG

Modellszámítások szerint 2100-ig 3,2 °C-al nő a légkör átlaghőmérséklete

Forrás: Dr. Szarka László
MTA székfoglaló előadás
2019.szeptember 17.

Klíma modellek és a valóság: levegő hőmérséklete a troposzféra közepén

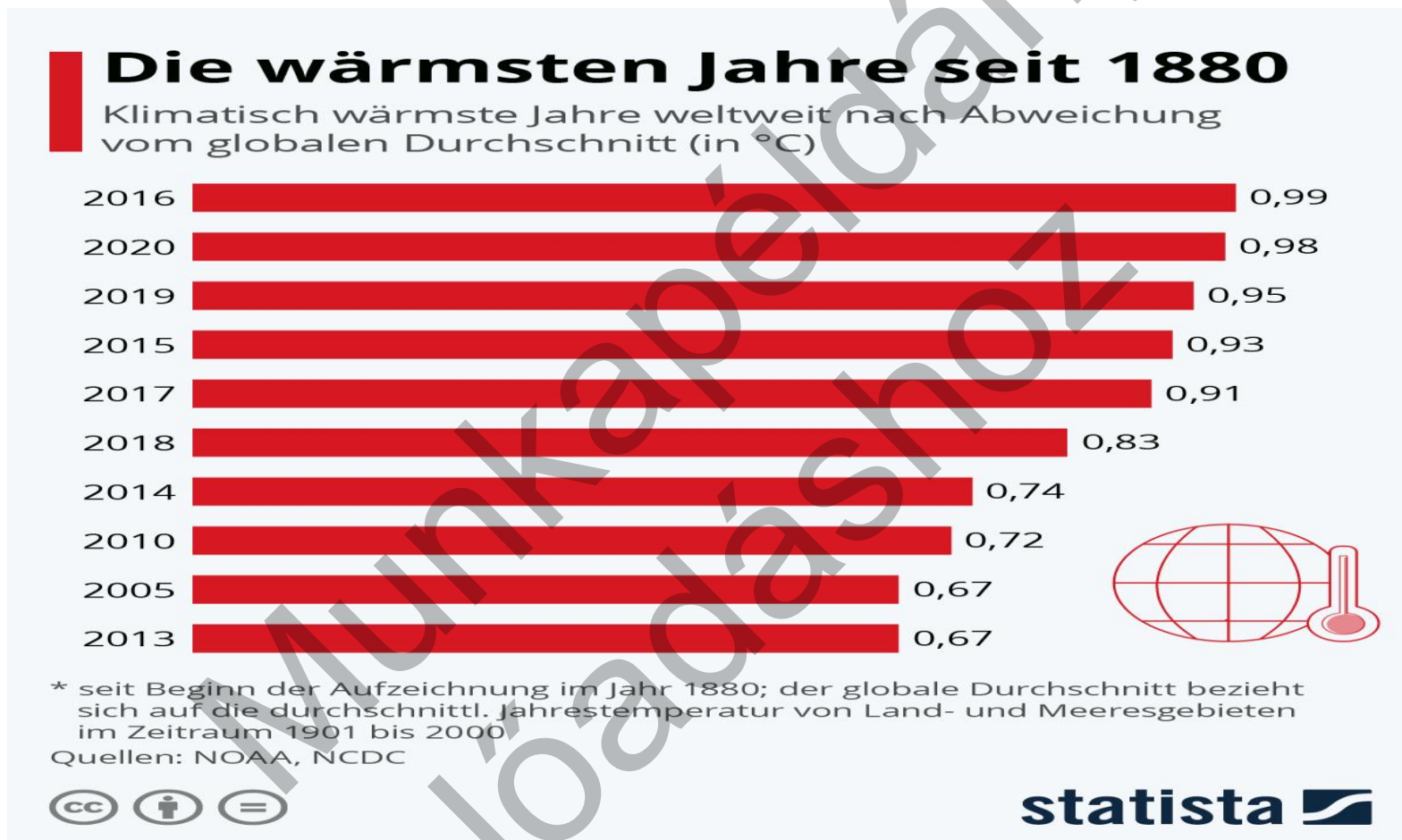
Piros görbe: 32 munkacsoport 102 modelljének átlaga $\approx 3,2$ °C/100 év (IPCC-modell)

Színes négyzetek: műholdak hőmérsékletmérése $\approx 0,4$ °C/40 év

METEOROLÓGIAI ADATOK

A 10 legmelegebb év a Földön az 1880 – 2020 közötti időszakban → mind a 21.században

Globális átlaghőmérséklet eltérése az 1901-2000 évek átlagától: 0,67 – 0,99 °C

Források: NOAA = National Oceanic and Atmospheric Administration (USA)

USA Nemzeti Óceán- és Légkörkutató Hivatala

2021. február 15.

AZ ANTROPOGÉN CO₂-KIBOCSÁTÁS AZ OKA?

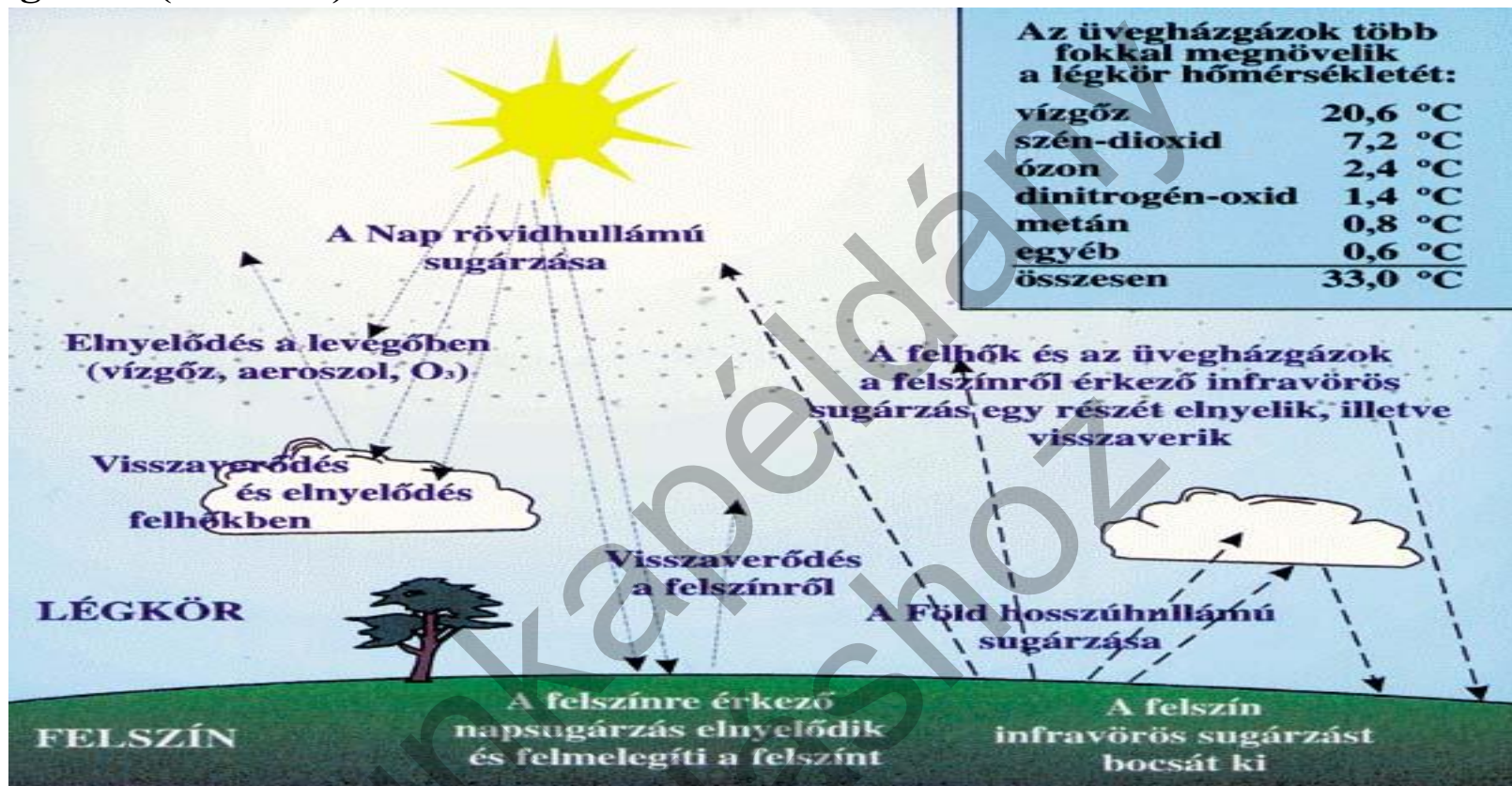
Az atmoszféra szerkezete és a rétegek hőmérséklete a magasság függvényében

A napsugárzás hullámhossztartományai
 $[\lambda] \text{ nm} = 10^{-9} \text{ m}$

Röntgen		$\lambda < 10 \text{ nm}$
Ultraibolya	extrém/vákuum	100-180 nm
	közepes	180-300 nm
	közeli	300-400 nm
Látható fény		400-800 nm
Infravörös (IR)		$\lambda > 800 \text{ nm}$

Napsugárzás ($\approx 6000\text{ K}$)

Az energia-egyensúly miatt a beérkező hőenergiát vissza kell juttatni

Üvegházhatás: az üvegházgázok a légkörbe belépő napsugarakat nem nyelik el, a föld felszínéről visszavert, **nagyobb hullámhosszú infravörös sugárzás egy részét viszont elnyelik.**

Következmény: a hőenergia az alsó légrétegekben marad → **FELMELEGEDÉS**

1./ ÜVEGHÁZHATÁS NÉLKÜL 33 °C-AL HIDEGEBB LENNE A FÖLDÖN !

Légkör összetétele

Állandó összetevők (7 db):

nitrogén (N ₂)	78,084 tf %
oxigén (O ₂)	20,946 tf %
argon (Ar)	0,934 tf %
neon (Ne)	18,18 ppm
hélium (He)	5,24 ppm
kripton (Kr)	1,14 ppm
xenon (Xe)	0,087 ppm

ppm = parts per million = tf % x 10⁴

ppb = parts per billion = tf % x 10⁷

Változó összetevők (4 db): tartózkodási idejük néhány év

<i>szén-dioxid (CO₂)</i>	<i>410 ppm = 0,041 tf %</i>
metán (CH ₄)	1,8 ppm
hidrogén (H ₂)	0,5 ppm
dinitrogén-oxid (N ₂ O)	0,3 ppm

Erősen változó összetevők (7 db): tartózkodási idejük néhány nap

<i>vízgőz (H₂O)</i>	<i>0,004-4 tf %</i>
ózon (O ₃)	10-100 ppb
szén-monoxid (CO)	50-250 ppb
nitrogén-dioxid (NO ₂)	0,1-5 ppb
ammónia (NH ₃)	0,1-10 ppb
kén-dioxid (SO ₂)	0,3-30 ppb
kén-hidrogén (H ₂ S)	10-60 ppb

ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK: H₂O, CO₂, CH₄, N₂O, SF₆, CFC-k, O₃

1./ Vízgőz (H₂O)

---messze a leghatékonyabb ÜH-gáz, az üvegházhatás $\approx 60\%$ -ért felelős

---nincs felette kontroll, nem tudjuk szabályozni a mennyiségét

---Földfelszín 70 %-át óceánok + tengerek borítják $\rightarrow$ nagy mértékű párolgás

---nagyobb hőmérsékleten nagyobb az abszolút páratartalom

Pl: T = 30 °C-on $\rightarrow 30,4 \text{ g/m}^3 = 4,2 \text{ tf } \%$ max.víz-tartalom lehet a levegőben

EZ 100-SZOROSA A CO₂ MENNYISÉGÉNEK !!!

Forrás: IPCC = Intergovernmental Panel on Climate Change = Éghajlat-változási Kormányközi Testület 3. helyzetértékelő jelentése

2./ Szén-dioxid (CO₂):

Szintelen, kis koncentrációban szagtalan, a levegőnél nagyobb sűrűségű gáz

Nem éghető, az égést nem táplálja

A szén-dioxid nem mérgező gáz (normál koncentrációban)

Élettani hatása:

Zárt terem CO₂-koncentráció 4-5% → szaporább és mélyebb légzés

> 20% → légzésbénulás → oxigénhiány miatt

A szén-dioxid nem füstöl !!!

Természetes források:

---vulkáni tevékenység

---emberek, állatok légzése, növények gyökérlégzése

---szerves anyagok (élőlények) bomlása

---mineralizáció (ásványosodás, karbonátos kőzetek)

---tengerek, óceánok oldott CO₂-kibocsátása

Antropogén források:

---energiatermelés (fosszilis energiaforrások), közlekedés, ipar, mezőgazdaság

TERMÉSZETES FORRÁS	+	ANTROPOGÉN FORRÁS
kb. 750 -800 Gtonna/év ≈ 95 - 96 %		kb. 30-35 Gtonna/év ≈ 4 -5 %

CO₂-koncentráció a levegőben (2021): ≈ 410 ppm

Emberi tevékenység miatt: **c [CO₂] = 410 ppm x 0,05 = 20,5 ppm = 0,002 tf %**

2./ LÉGKÖR KÉTEZRED SZÁZALÉKA !

Természetes CO₂-forrás: Az emberi légzés

Belélegzett levegő

O₂: 20,9 tf%   CO₂: 0,04 tf%   N₂: 79 tf%

Kilélegzett levegő

O₂: 16,2 tf%   CO₂: 4,1 tf%   N₂: 79,7 tf%

Emberi CO₂-kibocsátás

1 ember 1 nap alatt **kb. 580 liter CO₂-t lélegez ki** (normálállapotban)

Átlagosan: testsúlytól + fizikai aktivitástól stb. függően

Átszámítás 10 °C-ra : $V_{\text{CO}_2} = 600 \text{ liter} = 0,6 \text{ m}^3/\text{fő}/\text{nap}$

CO₂ sűrűsége (10 °C-on) = 1,87 kg/m³

Tömeg: $m_{\text{CO}_2} = 0,6 \text{ m}^3/\text{fő}/\text{nap} \times 1,87 \text{ kg}/\text{m}^3 = 1,122 \text{ kg}/\text{fő}/\text{nap} \rightarrow m_{\text{CO}_2} = 410 \text{ kg}/\text{fő}/\text{év}$

Föld lakossága 1990-ben = **5,288 milliárd fő**

$m_{\text{CO}_2} = 0,41 \text{ tonna} \times 5,288 \times 10^9 = 2,168 \times 10^9 \text{ (GIGA)TONNA/ÉV}$

2020-ban = **7,753 milliárd fő**

$m_{\text{CO}_2} = 0,41 \text{ tonna} \times 7,753 \times 10^9 = 3.178 \times 10^9 \text{ (GIGA)TONNA/ÉV}$

KÜLÖNBSÉG = $1,01 \times 10^9 \text{ (GIGA)TONNA/ÉV} = 47 \text{ %-os NÖVEKEDÉS !!!}$

CO₂-koncentráció változása

1990 = 350 ppm → 2021 = 410 ppm

KÜLÖNBSÉG = 60 ppm = 17 %-os NÖVEKEDÉS !!! → 47/17 = 2,8 !!!

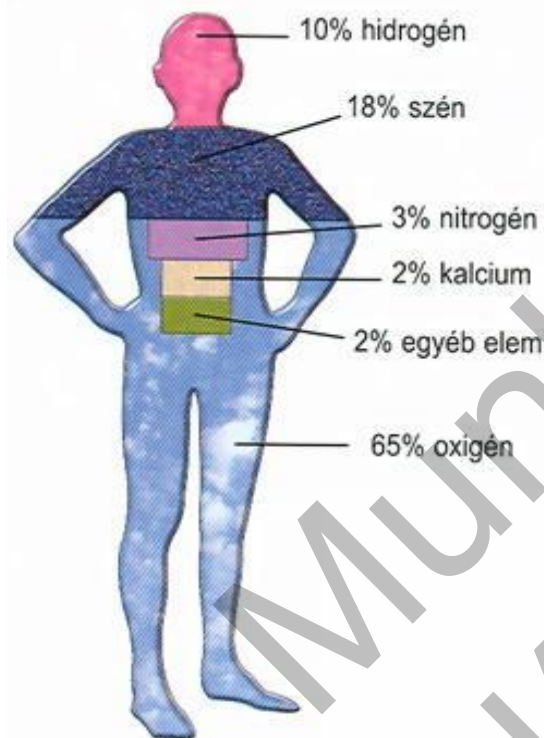
KLÍMASEMLEGES, KARBONSEMLEGES

2019 decemberében az Európai Bizottság kihirdette az Európai Zöld Megállapodást mint stratégiát, amely révén az **EU 2050-re elérheti az klímasemlegességet/karbonsemlegességet**

MI AZ, HOGY KARBONSEMLEGES ???

Szén = carbonium (latin) → szénszemleges, szénmentes ???

Az emberi test elemi összetétele (tömeg %) Forrás: www.vilaglex.hu

70 kg-os ember esetén

Leggyakoribb elemek

45 kg oxigén
12 kg szén
7 kg hidrogén
1,8 kg nitrogén
1,7 kg kalcium

Néhány fontos elem

4 g vas
2,5 g cink
0,1 g réz

Szén nélkül nincs élet a Földön, több mint 12 millió szerves vegyület ismert

Élővilág: ember, állat, növény

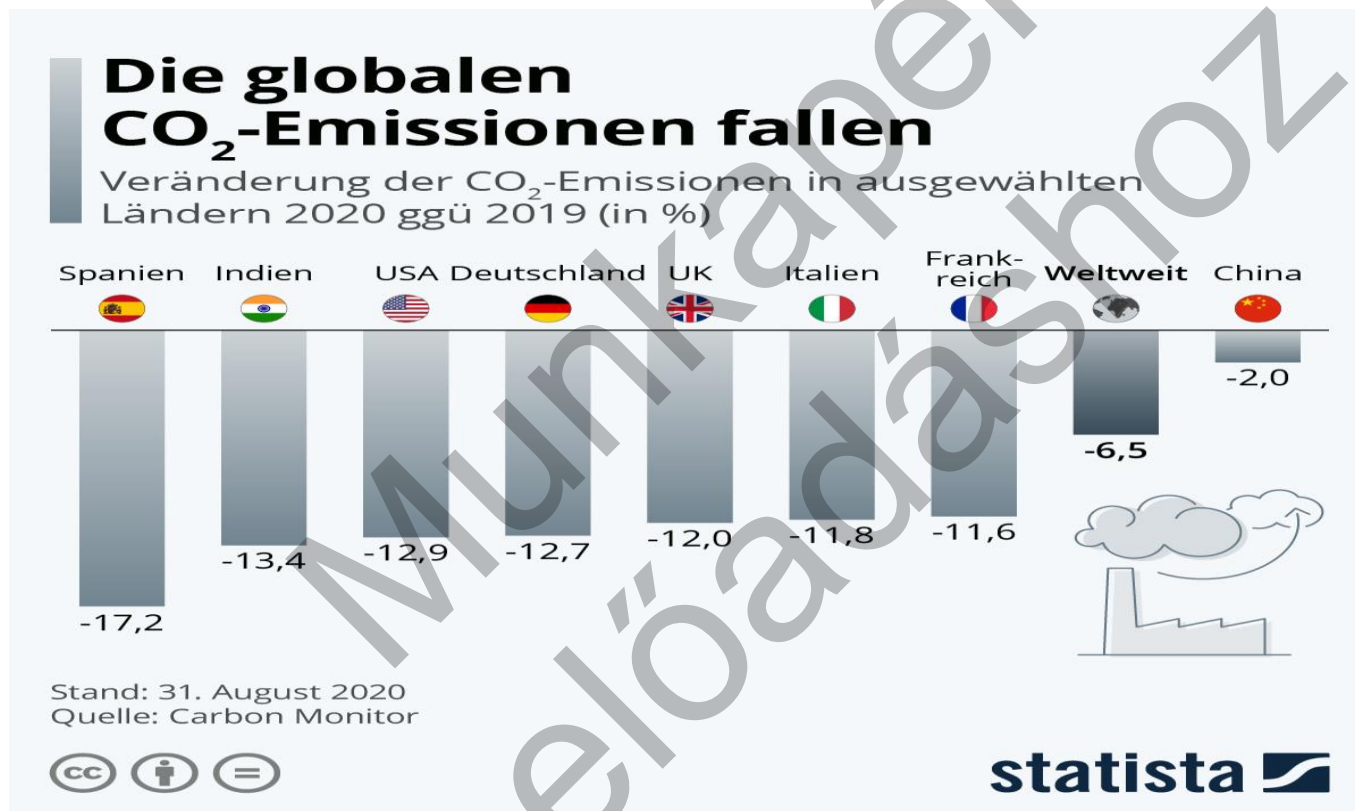
Élettelen: motorhajtó anyagok, gyógyszerek, kozmetikumok, háztartási vegyi anyagok, élelmiszerek, italok (víz nem), ruházati termékek stb.

Tényleg antropogén hatás okozza a CO₂-koncentráció növekedését?

A Manua Loa-i (Hawai) NOAA obszervatóriumban mért CO₂-koncentrációk:
2019. szeptember = 408 ppm → 2020. szeptember = 411ppm = **NŐTT**

Forrás: NOAA = National Oceanic and Atmospheric Administration
Nemzeti Óceán- és Légkörkutató Hivatal

A globális CO₂-emisszió változása 2019-2020 között = **6,5 % CSÖKKENÉS**
Oka: koronavírus miatt ---ipari tevékenység + utazási aktivitás csökken

Forrás: statista.de
Carbon Monitor
számításai alapján

3./ CO₂-emisszió csökken ↔ CO₂-koncentráció mégis nő ???

A szén-dioxid jótékony hatása

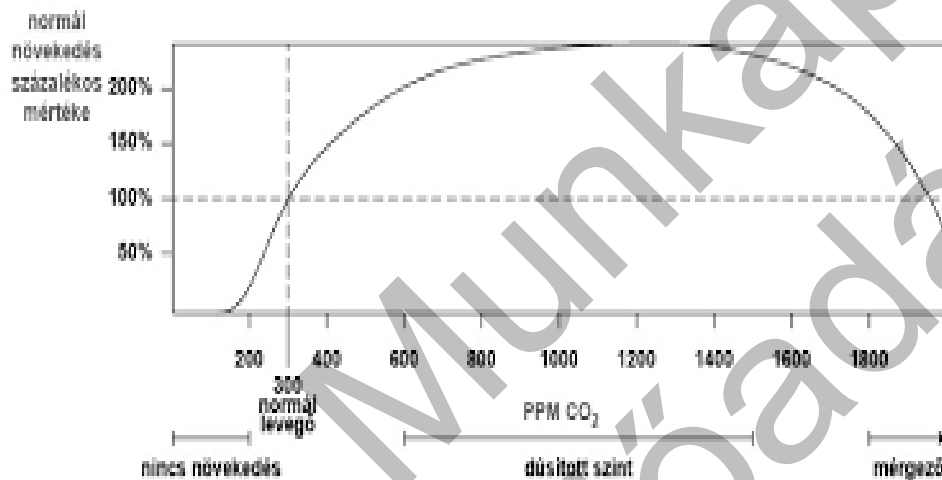
1./ Fotoszintézis

Növények a napfény energiáját felhasználva szervetlen anyagból szerves anyagot hoznak létre

Zöld növények (klorofill) megkötik a CO_2 -t $\rightarrow$ szerves anyagot + oxigént termelnek

Minél magasabb a légkör CO_2 -tartalma, annál nagyobb a növény terméshozama

CO₂-koncentráció hatása a növények fejlődésére Szén-dioxid dúsítás üvegházakban

Optimális 0,1 tf % = 1000 ppm

CO₂-generátor : PB-gáz elégetése $\rightarrow$ CO₂

Sűrített, palackozott CO₂

2./ CO₂ alkalmazása a reduktív borászatban védőgázként

2018/848 EU-rendelet szerint még ökológiai gazdálkodásban is használható !!!

Az (EU) 2018/848 rendelet II. melléklete VI. része 2.2. pontja értelmében az ökológiai borászati termékek előállításában és tartósítására használható termékek és anyagok

Név	Azonosító számok	Hivatkozások az (EU) 2019/934 felhatalmazáson alapuló rendelet I. mellékletére	Egyedi feltételek és korlátozások
Levegő		A. rész 1. táblázat 1. és 8. pont	
Gáz-halmazállapotú oxigén	E 948 CAS 17778- 80-2	A. rész 1. táblázat 1. pont A. rész 2. táblázat 8.4. pont	
Argon	E 938 CAS 7440-37-1	A. rész 1. táblázat 4. pont A. rész 2. táblázat 8.1. pont	buborekképzésre nem használható
Nitrogén	E 941 CAS 7727-37-9	A. rész 1. táblázat 4., 7. és 8. pont A. rész 2. táblázat 8.2. pont	
Szén-dioxid	E 290 CAS 124-38-9	A. rész 1. táblázat 4. és 8. pont A. rész 2. táblázat 8.3. pont	

Cél: bort távol tartani a levegő oxigénjétől a teljes technológiai folyamat során
Az oxidálódott bor színe megváltozik(sárgul) és elveszti friss, gyümölcsös illatát

Védőgázként nitrogént és szén-dioxidot, vagy ezek keverékét alkalmazzák

---fehérborok esetén CO₂ a fő komponens

---vörösborok esetén N₂ van túlsúlyban

3./ Mofetta

Vulkáni utótevékenységhez kötődő, főleg CO₂-ból álló gázfeltörés

Az ókori Róma óta használják gyógykezelésre:

Gyógy szállók + Wellness-szállók (Wellness-szolgáltatás)

Típusai: --- száraz mofetták → gáz

--- nedves mofetták → szénsavas víz (savanyúvíz, borvíz)

Hatása: --- magas CO₂-tartalom belélegezve és bőrön át felszívódva a véráramba jut

--- erős értágító hatást fejt ki

Alkalmazása: szív- és érrendszeri betegségek, magas vérnyomás, cukorbetegség, fekélyek, reumatológiai betegségek stb. kezelésére

Mátraderecskei: száraz mofetta

A gáz összetétele:

Oxigén 1,61 tf %

Nitrogén 7,13 tf %

Metán 5,11 tf %

Szén-dioxid 86,16 tf %

(Vízkutató Vízkémia Kft.)

Tudósok véleménye

„A tudósok 99 %-a egyetért azzal, hogy a globális felmelegedést a CO₂ okozza, ezért csökkenteni kell a CO₂-kibocsátást”

NEM IGAZ!!! CSAK NEM KAPNAK ELÉG MÉDIAMEGJELENÉST

Richard Lindzen (1940): amerikai légkörfizikus

MIT (Massachusetts Institute of Technology) meteorológiaprofesszora
Több mint 200 tudományos publikációt és könyvet publikált
IPCC 3.értékelő jelentésének (2001) vezető szerzője
2017-ben 300 társával együtt levelet írt Donald Trumpnak:
USA lépjen ki a párizsi klímaegyezményből

Főként azt bírálta, hogy a vízgőz hatását nem veszik figyelembe a klímamodellek

„A következő évszázadokban a történészek el fognak csodálkozni annak a **ravasz és könnyörtelen propagandával álcázott hamis logikának a mélységén**, amely hatalmas és különleges érdekek koalíciója számára lehetővé tette, hogy a **világon majdnem mindenki elhitessék: az antropogén CO₂ veszélyes, káros, bolygópusztító anyag.**”

„A CO₂ növényi táplálék, nem mérge. A fosszilis tüzelőanyagokhoz való hozzáférés korlátozása negatív hatást gyakorol az emberek jólétére.”

Ivar Giaever norvég-amerikai mérnök és fizikus (1929)

Fizikai Nobel-díj (1973) szilárdtest-fizikai kutatásokért

Norvég Tudományos és Irodalmi Akadémia tagja

Amerikai Fizikai Társaság volt tagja

2011-ben kilépett, mert „nem lehet megvitatni a globális felmelegedés bizonyítékait”

Giaever többször is **"új vallásnak"** nevezte a **globális felmelegedés témakörét**

Véleménye a Párizsi Megállapodásról:

„Párizsban olyan megállapodásokat kellett volna elérnünk, amelyek segítenek az embereknek kilábalni a szegénységből, nem pedig olyat, amely következményeként **szinte használhatatlan nap- és szélenergia-átviteli technológiákkal árasztjuk el őket. Ez az energiatermelés rendkívül költséges módja.** Azért lehetünk ma egészségesebbek és fittebbek, mint kétszáz évvel ezelőtt, mert - a kőolajnak, a szénnek, a földgáznak és az atomenergiának köszönhetően - olcsó energia áll rendelkezésünkre. És továbbra is ezt az irányt kell folytatni. **A globális felmelegedés semmiféle problémát nem jelent. Hagyjunk fel az éghajlatbepolyásolási szándékkal!** Az éghajlat majd gondot visel magára.”

Czelnai Rudolf (1932): Széchenyi díjas meteorológus

Földrajztudományok doktora

Kutatóprofesszor, a Magyar Tudományos Akadémia tagja

Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) volt elnöke

Meteorológiai Világszervezet (WMO) tudományos igazgatója,
majd főtitkárhelyettese.

Czelnai : Meddig játszunk még, hogy mindenki másról beszél? (Természet Világa, 2011)

„Kimondom: ezt a helyzetet nem a klímaváltozás kérdésének tudományos kutatói (döntően meteorológusok, levegőkémikusok, oceanográfusok, paleoklimatológusok) hozták létre, hanem **egy-két jó szimatú üzletember, akik felismerték, hogy a klímaügy kitűnő politikai kártya, és óriási üzlet van benne.**”

„**Machiavellitől tudhatjuk**, hogy a sikeres politika titka az, hogy a ráció mellett (ami fontos) szükség van valamilyen maszlagra is a tömegek számára (mert a rációra a tömegek ritkán vevők). No mármost, ha **az energiaügy a ráció és azt a klímaügy mögé eldugják, akkor ez azt jelenti, hogy a klímaügyet maszlagnak tekintik.** Így a politika mögé bújva beindult az **évezred talán legnagyobb üzlete: a klímabiznisz.**”

A klímaharc okai és következményei

1./ Levegővel (egyik alkotójával) való kereskedés → karbonkvóta
Európai energiatőzsde, European Energy Exchange (EEX), Lipcse

2./ Energiaszektor átalakítása

Megújuló energiák → szél- és napenergia

3./ Migráció támogatása → Klímamenekültek

4./ Népeségyszám csökkentése a fejlett országokban

Új fogalmak: Pl. birthstrike = szüléssztrájkoló
Kinderfrei = gyermekmentes

5./ Mezőgazdaság (főleg állattenyésztés) átalakítása

Európai Zöld Megállapodás (European Green Deal)

6./ Egységes világkormány felállítása a környezetvédelem ürügyén

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

MAGYAR HÍRLAP/VÉLEMÉNY/KLÍMAVITA

1./ MAGYAR HÍRLAP, 2021. február 13. (szombat)

<https://www.magyarhirlap.hu/velemeney/20210213-klimavedelem-vagy-klimabiznisz-avagy-a-kisfroccs-nem-fustol>

2./ MAGYAR HÍRLAP, 2021. április 12. (hétfő)

<https://www.magyarhirlap.hu/velemeney/20210412-a-klimapropaganda-kovetkezmenyei-avagy-ne-szuljunk-gyereket>

3./ MAGYAR HÍRLAP, 2022. január 4. (kedd)

<https://www.magyarhirlap.hu/velemeney/20220104-nemet-klimastrategia-sok-riogatassal>

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Munkaanyag
előadáshoz